

Merhaba,

Toplumsal Tarih ilk sayısından itibaren tarihçiliğin alanını genişletmek, geçmişte ilişilmedik meseleleri tarih disiplininin konusu haline getirmek için çaba sarf eden bir dergi oldu. Şubat sayımız için hazırladığımız dosya da tarihçiliğimizin kıyısında kalmış bir konuyu gündeme taşıyor. Bunu yaparken hem aşk ilişkisinin hem de cinselliğin tarihsel olgular olduğunu, dolayısıyla farklı dönemlerde farklı biçimlerde algılandığını ve yaşandığını gösteriyor. Dosyanın ilk yazısında Ingela Nilsson, geç Antik ve Bizans dönemlerinde arzusunun (*eros*'un) sadece aşk hikayelerinde değil, tutku ve hatta saplantılı bir arzulamaya içeren her türlü anlatıda karşımıza çıktığına, erken dönem Kilise metinlerinde manevi ilişkilerin dahi imgesi olabildiğine işaret ediyor. İrvin Cemil Schick eski Yunan, Abbasi ve Osmanlı dönemlerinde zen-dost/gulâm-pâre tartışması motifinin ele alındığı eserleri incelediği makalesinde cinsiyetin doğal ve değişmez bir kimlik olarak görülmediğini; bir bireyin kimlerle cinsel/duygusal ilişkiler kurduğunun bir tercih veya zevk meselesi addedildiğini gösteriyor. 19. yüzyıl başına tarihlenen iki metni ele alan makalesinde İpek Hüner Cora, farklı yaş gruplarından kadınların arzuları ve beklentilerinin sadece toplumsal cinsiyetle değil, sınıf ve toplumsal konum gibi etmenlere de bağlı olduğuna dikkat çekiyor. Başak Tuğ ise Osmanlı mahkeme kayıtlarına dayanan makalesinde sevdiklerine kavuşabilmek veya özgür olabilmek için rızaları dışında yapılmış evliliklerini bozma mücadelesi veren kadınların hikayelerini aktarıyor. Dosya dışındaki sayfalarımızda yer alan Yaşar Aksoy'un makalesi, Hasan Tahsin'in son yazılarında Bolşevik Devrimi'nin önderleri Lenin ve Troçki'ye olan ilgiyi ele alıyor. Sümeyye Hoşgör Büke'nin makalesi Osmanlı İstanbul'unun gündelik hayatında bakkalların rolünü ve önemini, şeriye sicilleri ve ahkâm defterlerinden derlediği zengin kayıtlardan hareketle tartışıyor. M. Fatih Torun ise Osmanlı festivallerinde sergilenen şiddeti konu alan makalesinde fiziksel şiddetin bir iktidar tekniği olarak görülebileceğini öne sürüyor. Misak-ı Milli kararlarının ilan edilmesinin 100. yılı vesilesiyle hazırladığı yazısında Zafer Toprak, bu bildirgenin önemini ve temel ilkelerini değerlendiriyor. Meclisten geçen bir tezkere ile Türkiye'nin Libya'ya asker gönderme kararı alması, bu ülkeyle olan tarihsel ilişkilerimizi tekrar siyasetin bir tartışma konusu haline getirdi. Cemal Atabaş'ın makalesi bu coğrafyanın 19. yüzyıldan bugüne uluslararası rekabetin konusu haline getirilmesinin hikayesini sunuyor. Mart ayında görüşmek dileğiyle...

Barış Alp Özden

İÇİNDEKİLER**04 Oyunlarla Yaşayanlar**

HAZIRLAYAN: MURAT CANKARA

**08 Osmanlı Basınında
Yüz Yıl Önce Bu Ay**

HAZIRLAYAN: EMEL SEYHAN

**24 Akdeniz'den Sahra'ya:
Osmanlı'nın Afrika'ya Açılan
Kapısı Trablusgarp**

CEMAL ATABAŞ

**30 Yunan ve Bizans Edebiyatında
Erotik ve Manevi Bir Olgu
Olarak Aşk**

INGELA NILSSON

**36 TARİHİ ÇOK ESKİYE GİDEN BİR TARTIŞMA
Sevgilinin Makbûlü
Mahbûb mudur, Mahbûbe mi?**

İRVİN CEMİL SCHICK

**42 "ON BEŞ YAŞINDA KENDİME BİR OYNAŞ ARAYIM"
Edebi Tahayyüller ve
Toplumsal Cinsiyet İlişkileri**

N. İPEK HÜNER CORA

**46 Osmanlı Mahkemelerinde
"Âkile, Baliğa ve Reşide"
Kahramanlar**

BAŞAK TUĞ

**54 HASAN TAHSİN'İN SON YAZILARI:
Lenin ve Troçki Hakkında
Görüşleri**

YAŞAR AKSOY

Osmanlı Şenliklerinde Şiddet Unsurları

M. FATİH TORUN

68 Hem Manav Hem Meyhaneci: İstanbul'un Bakkalları

SÜMEYYE HOŞGÖR BÜKE

74 ARIADNE'NİN İPİ: Rus Gazeteci Ariadna Tyrkova-Williams'ın Gözüyle 1911-1912 Yıllarında Gayrimüslim Kadınların Durumu

EKATERINA AYGUN

78 Immanuel Wallerstein ve Küresel Tarih Üzerine Düşünceler

JEAN H. QUATAERT

KAPAK

1640 civarına ait bir Osmanlı

minyatüründe iki sevgili

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi,

H.2168, v. 35a.

TOPLUMSAL TARİH
Aylık Tarih Dergisi
Sayı: 314, Şubat 2020

TARİH VAKFI ADINA SAHİBİ
Mehmet Öznur Alkan

TARİH VAKFI

Zindankapı Değirmen Sokak No: 10
Eminönü 34134 İstanbul (0212) 522 02 02
www.tarihvakfi.org.tr

YAYIN KURULU

Mehmet Ö. Alkan, Adil Baktıaya, Buket
Kitapçı Bayrı, Murat Belge, Fatmagül
Berktaş, Bülent Bilmez, İpek Hüner Cora,
Aydan Çelik, Doğan Çetinkaya, Gökhan
Çetinsaya, Esra Danacıoğlu, Ömer
Durmaz, Selçuk Dursun, Edhem Eldem,
Ahmet Ersoy, Selçuk Esenbel, Fırat Güllü,
Nurşen Gürboğa, Murat Güvenç, Mehmet
Hacısalihoğlu, Murat Koraltürk, Burcu
Kurt, Elçin Macar, Ayşe Ozil, Mustafa H.
Sayar, İrvin Cemil Schick, Oya İktil Selçuk,
Canay Şahin, Oğuz Tekin, Taner Timur,
Meltem Toksöz, Zafer Toprak,
Mete Tunçay, Ömer Turan, Ateş Uslu,
İsmail Yaşayanlar, Nuran Yıldırım

S. YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ VE

YAYIN YÖNETMENİ
Barış Alp Özden

YARDIMCI EDITÖR

Zeynep Büyükpalta

DERGİ VE KAPAK TASARIMI

Gökhan Pahlı

KAPAK, SAYFA TASARIM / UYGULAMA

Hilal Rakıcı

İLETİŞİM

(0212) 513 52 35 (Dahili 11)
barisozden@gmail.com

BASKI

Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.
Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. No:4
Sancaktepe - İstanbul
(0216) 585 90 00

BASKI TARİHİ

Ocak 2020

DAĞITIM

Turkuvaz Dağıtım Paz. A.Ş.
TEM Medya Tesisleri
Güzeltepe Mah. 15 Temmuz Şehitler Cad.
Alibeyköy 34060 Eyüpsultan - İstanbul
(0212) 354 39 00

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

ANKARA TEMSİLCİLİĞİ

(0312) 424 05 10
(0312) 424 00 50

ABONELİK

Tarih Vakfı
(0212) 522 02 02 (35)
(0212) 513 54 00 (fax)

YAYINCI SERTİFİKA NUMARASI

12102

MATBAA SERTİFİKA NUMARASI

12815

BİR YILLIK ABONE BEDELİ

Yurtiçi 170.00 TL.
ABD 170 \$
Avrupa ülkeleri 150 €
Kıbrıs 260 TL.
Tarih Vakfı İş Bankası Pangaltı Şubesi
IBAN TR81 0006 4000 0011 0410 8655 25

© Toplumsal Tarih Yazı İşleri'nden ve ilgili yazardan izin alınmaksızın alıntı yapılamaz. İzin çerçevesinde yapılacak alıntılarda Toplumsal Tarih'in ilgili sayısını ve yazar ismini belirtmek zorunludur.